

До спеціалізованої вченої ради Д 20.051.08
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора мистецтвознавства, професора

Одрехівського Романа Васильовича

на дисертаційну роботу

Міронової Тетяни Володимирівни за темою:

ТРАНСФОРМАЦІЇ ОБРАЗОТВОРЕННЯ У КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНО- МИСТЕЦЬКИХ ПРОЦЕСІВ 1990-х – 2020-х РОКІВ

Спеціальність 26.00.01 – теорія та історія культури (мистецтвознавство)

представлену на здобуття наукового ступеня доктора

мистецтвознавства

заспеціальністю: 26.00.01 – «Теорія та історія культури»

Актуальність теми дисертації.

У наш час розвитку та прогресу українського суспільства на фоні агресії сусідньої країни актуальними є дослідження сучасних культурно-мистецьких процесів. Ці процеси свідчать про активний розвиток мистецького життя в Україні та важливу роль мистецтва у формуванні культурної ідентичності. Окрім того, українська культура і мистецтво повинні повномасштабно утвердитися на світовому арт-ринку. Тому дисертаційна робота Міронової Тетяни Володимирівни «Трансформації образотворення у контексті культурно-мистецьких процесів 1990-х – 2020 років» є на часі дня. Ця робота цікава тим, що охоплює практично весь хронологічний діапазон культурно мистецьких процесів сучасної незалежної України.

Відсутність порушення академічної доброчесності.

Результати фахової перевірки основного дослідження, залучених авторкою джерел, польових досліджень, публікацій здобувачки, аналіз тексту дисертації, свідчать про відсутність порушень принципів академічної доброчесності авторкою.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій.

Дослідження Міронової Т. В. виконано на належному науковому рівні. Положення, рекомендації є теоретично і методично обґрунтованими. Вони базуються на реальних результатах опрацювання авторкою власного унікального матеріалу, вперше введеного у науковий обіг. Дисертаційна робота Міронової Т. В. відзначається чітким формулюванням та постановкою завдань. Дослідження було проведено із використанням широкого спектру сучасних методів, які застосовуються у мистецтвознавстві: крос-культурний, формально-стилістичний, композиційного аналізу та низки інших. Це дозволило встановити взаємозв'язки між елементами досліджуваної проблеми та переконливо аргументувати достовірність авторських концепцій.

У **Вступі** авторка детально проаналізувала актуальність теми, мету, об'єкт та предмет дослідження, методи, теоретичне та практичне значення результатів. Підкреслено значення сучасного українського мистецтва як своєрідного та оригінального бренду у світовій культурі. Виведено основні трансформуючі координати розвитку сучасного українського мистецтва.

У першому розділі **«Аналіз літератури, джерельна база та методологія дослідження»** розглянуто проблеми особливостей розвитку сучасного українського мистецтва. Досліджено питання періодизації українського мистецтва межі ХХ–ХХІ століть. Важливим у авторському доробку є визначення особливостей художньої мови, форми та виражальних засобів у процесі дослідження сучасного українського мистецтва. Зазначимо, що досить детально на рівні докторської дисертації сформовано методологію дослідження.

У другому розділі **«Теоретичні засади дослідження сучасного українського мистецтва»** опрацьовано понятійно-категоріальний апарат сучасного українського мистецтва в новій естетичній парадигмі ХХІ століття. Важливим є визначення терміну «художня образність» у сучасному образотворчому мистецтві. Погоджуємося із авторкою, що головною у художньо-образних характеристиках стає візуальна складова трансляції інформації й комунікація із широким загалом.

У третьому розділі **«Тенденції художнього образотворення в контексті культурно-мистецьких процесів 1990-х – 2000-х років»** проаналізовано розширення мистецьких меж 1990-х – звернення до нетолерованих у часи тоталітарного режиму тем: сакральне, етнофольклорне, нефігуративне мистецтво. Детально проаналізовано необароковість та неоміфологізм у творчості сучасних українських митців конкретно на прикладі арт-проектів "Mironova Gallery". Важливим є підняття проблеми сучасного розуміння відображення у мистецтві проблем довкілля.

У четвертому розділі **«Трансформація художнього образу у медійному образотворенні межі ХХ–ХХІ століть»** проаналізовано низку проблем сучасного образотворення, розглянуто інноваційну діяльність у

сучасній образотворчості: новітні технології, що вплинули на виникнення нових медіа-мистецтв. Опрацьовано особливості експонування тривимірного мистецтва, трансформації сприйняття художнього образу в об'єктах «public art».

У п'ятому розділі «Ідентифікація українського мистецтва під час активних зрушень у світовому арт-просторі» аналізуються сучасні проблеми в українському образотворчому та візуальному мистецтві від початку 2000-х рр. у світовому культурному полі, провідні світові арт-ярмарки як нові платформи функціонування арт-ринку, сучасні українські арт-ярмарки та фестивалі, розвиток арт-ринку – світовий та український контексти. Важливим і на часі є опрацювання у розділі проблематики приватного арт-сегменту на українському арт-ринку.

У шостому розділі «Інституційні аспекти розвитку сучасного українського мистецтва» проаналізовано вплив державних та приватних мистецько-дослідницьких закладів на розвиток вітчизняної культури. Доведено, що сучасні принципи створення експозицій розвиваються у межах різних практик: «whitecube», «openspace», «workshopspace», «freerplace» та багатьох інших.

У **Висновках дисертаційного дослідження** підведені підсумки проведеної роботи. Вони закладають методологічні основи нових досліджень інших явищ сучасного мистецтва, а також можуть застосовуватись для аналізу сучасної художньої творчості. Отримані наукові результати можуть бути використані як теоретична основа подальшого вивчення трансформації формотворення у сучасних мистецьких процесах.

Наукова новизна отриманих результатів дисертаційного дослідження Міронової Т. В. полягає у тому, що:

- висвітлення у дисертаційному, монографічному дослідженні та низки фахових та закордонних періодичних видань трансформації образотворення у контексті культурно-мистецьких процесів 1990-х – 2020-х років;
- з позиції системного аналізу розглянуто та оцінено стан розвитку культурно-мистецького простору України 1990-х – 2020-х років;
- визначено принципи функціонування комунікативного аспекту в сучасному українському мистецтві;
- окреслено трансформації сприйняття художнього образу в арт-практиках 1990-х–2020-х років з урахуванням специфіки медіа-мистецтв;
- введено до наукового обігу низку маловідомих арт-проектів, творів та імен українських мистців 1990-х–2020-х років;

Практичне значення дисертаційного дослідження.

Результати дисертаційного дослідження Т. В. Міронової можуть застосовуватися практиками сучасного мистецтва, галеристами, науковцями,

викладачами для викладання дисциплін із сучасного розвитку культури та мистецтва. Авторка дисертації використовує результати дослідження у діяльності як галериста, так і науковця та педагога.

Повнота викладених наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях.

Основні положення та результати дослідження викладено в 54 публікаціях, серед них: 1 одноосібна монографія; 1 колективна монографія; у 22 статтях у наукових фахових виданнях, затверджених МОН України; у 3 виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз Scopus, Web of Science; у 13 тезах доповідей на міжнародних і всеукраїнських наукових, науково-практичних конференціях; у 14 публікаціях, які додатково відображають наукові результати дисертації.

Повнота викладу основних результатів дисертаційного дослідження відповідає вимогам МОН України щодо опублікування результатів дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук. Реферат є ідентичним за змістом основним положенням дисертації. Усі положення, висновки та пропозиції, що виносяться на захист, отримано здобувачкою особисто.

Недоліки, зауваження, дискусійні питання до дисертаційної роботи

Незважаючи на високий рівень виконання дисертаційної роботи дозволимо собі зробити деякі **критичні зауваження**.

1. У розгляді методології треба було би виокремити інноваційність методології даного дослідження. Адже автори-попередники, які досліджували аналогічні проблеми також застосовували кожен свою методологію, інколи досить ґрунтовну. Це би підкреслило авторський підхід та значимість дослідження, поданого на здобуття такого високого наукового ступеня, як доктора наук.

2. Варто було б було більш детально класифікувати елементи джерельної бази. Наприклад, більш детально класифікувати джерельну базу фахових, наукових, науково-популярних періодичних видань, монографічних наукових, науково-популярних досліджень тощо. Це би надало можливість більш ґрунтовно проаналізувати досягнення попередників.

3. У підрозділі 2.1. «Понятійно-категоріальний апарат сучасного українського мистецтва в новій естетичній парадигмі початку XXI століття» авторка занадто багато надає посилань на зарубіжних науковців, як: Х. Ортега-і-Гассета, А. Данто, В. Беньямін, Ж. Бодріяр, Умберто Еко та низку інших, які зовсім не пов'язані, або малодотичні до дослідження українського мистецтва. Однак, враховуючи заявлені у Вступі завдання дослідження та весь контекст роботи, у центрі уваги дисертантки повинні би бути першочергово дослідники українського мистецтва. У цьому руслі занадто мало посилань на українських дослідників мистецтва та культури.

4. В окремих фрагментах тексту дисертації присутні стилістичні огріхи, як «хвилеобразні тенденції» (с. 51), «висвобождали шалену енергію» (с. 109) та в деяких інших місцях.

5. У новизні одержаних результатів дисертації варто було би більше приділити увагу цікавій проблемі аналізу можливості впливу сучасних українських культурних та мистецьких практик на розвиток світового мистецтва.

6. У роботі недостатньо висвітлено заявлені у Вступі (с. 25) дисертації прагнення проаналізувати параметри художнього образу в галузі образотворчого мистецтва України із сучасними тенденціями візуального мистецтва з елементами відео-арту й моушн-дизайну. Практично обійдені сучасні дизайнерські практики, як от: лофт-дизайн, бізнес-дизайн та інші.

Окреслені зауваження носять рекомендаційний характер і назагал не применшують цінність і якість дисертаційного дослідження, яке є завершеною науковою працею з досягнутою метою та з успішно розв'язаними завданнями.

Загальний висновок про дисертаційну роботу.

Таким чином, обґрунтовано констатуємо, що дисертаційне дослідження **Міронової Тетяни Володимирівни** за темою **«ТРАНСФОРМАЦІЇ ОБРАЗОТВОРЕННЯ У КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКИХ ПРОЦЕСІВ 1990-х – 2020-х РОКІВ»** виконане авторкою самостійно, усі представлені до захисту наукові положення та висновки відповідають меті, загальній проблематиці та структурі роботи. У дослідженні на широкому фактологічному матеріалі представлений та детально критично проаналізований широкий спектр сучасних мистецьких практик. Представлена дисертація є вагомим внеском у дослідження сучасних культурно-мистецьких процесів. Реферат є ідентичним за змістом з основними положеннями дисертації.

Аналіз публікацій показує, що авторкою належно висвітлено основні положення дисертації і робота над темою ведеться упродовж довготривалого періоду. Звідси і переконливі та логічно структурно впорядковані власні апробовані достовірні результати у сфері мистецтвознавства. Великою перевагою дисертаційної роботи Міронової Тетяни Володимирівни є те, що дана або аналогічні їй теми рідко розглядалися на сторінках українських періодичних фахових видань.

Дисертаційне дослідження **Міронової Тетяни Володимирівни** за темою **«ТРАНСФОРМАЦІЇ ОБРАЗОТВОРЕННЯ У КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКИХ ПРОЦЕСІВ 1990-х – 2020-х РОКІВ»** повною мірою відповідає паспорту спеціальності 26.00.01 «Теорія та історія культури» та вимогам «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук (Постанова Кабінету Міністрів України від 17 листопада

2021 р. № 1197), а її авторка Міронова Тетяна Володимирівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора мистецтвознавства за спеціальністю 26.00.01 «Теорія та історія культури».

Офіційний опонент:

доктор мистецтвознавства, професор,
професор кафедри хореографії та мистецтвознавства
Львівського державного університету фізичної культури
імені Івана Боберського

Одрехівський Р. В.

Одрехівського Р. В.
Зв'язую

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника Відділ аспірантури і докторантури Вх. № 03.04 - 30110 "26" 02 2021 р.
--